

Ribolov Talijana na obalnom moru Jugoslavije

U »Službenom listu« SFRJ, broj 33 od 3. srpnja 1975. godine objavljena je Uredba sa kojom je Savezno izvršno vijeće 27. veljače 1975. godine ratificiralo Sporazum između Vlade Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Vlade Republike Italije o ribolovu talijanskih ribara u jugoslavenskim vodama, a koji je potpisan u Beogradu još 15. lipnja 1973. godine u izvorniku na hrvatskom književnom i talijanskom jeziku.

Međutim, primjenom člana 18. stav 1. isti je stupio na snagu 1. rujna 1974. godine.

Ovo je šesti sporazum o ribolovu talijanskih ribara u jugoslavenskim vodama. Prvi je zaključen još 1949. godine (13. travnja), po kojemu su talijanski ribari mogli loviti povlačnim mrežama (kočama) za vrijeme od 1. rujna do 30. travnja u zonama na području otoka Jabuka-Kamik i Palagruža-Galijula s neograničenim brojem ribarskih brodova, na području otoka Premuda-Dugi Otok sa 60 i na području Mlješta sa 25 ribarskih brodova. Osim toga bilo im je dozvoljeno da na području otoka Jabuka-Kamik mogu obavljati i ribolov na malu plavu ribu sa najviše 25 plivaričarskih ekipa za vrijeme od 1. travnja do 30. rujna, kao i da mogu loviti riblju mlađ za nasad na području Tarskog i Medulinskog zaljeva u vremenu od 1. ožuljka do 31. kolovoza. Naknada po tom Sporazumu za korištenje našeg mora bila je određena u iznosu od 750 milijuna Lit za prvu sezonu ribolova, tj. za vrijeme od 13. travnja 1949. do 13. travnja 1950. godine, a nakon toga za svaku godinu produženja Sporazuma do zaključno 30. travnja 1956. godine u iznosu od 500 milijuna Lit.

Drugi Sporazum bio je zaključen 1. ožuljka 1956. godine s važnošću od dana njegovog potpisivanja, pa sve do zaključno 31. listopada 1958. godine. Po ovom Sporazumu talijanski ribari su mogli obavljati ribolov povlačnim mrežama (kočama) za vrijeme od 1. rujna do 30. travnja, i to samo na području ribolovnih zona Jabuka-Kamik sa 70 i Palagruža-Galijula sa 90 ribarskih brodova.

Osim toga, bilo im je dozvoljeno i obavljanje ribolova sa strukovima (parangalima), kao i mrežama stajačicama u zoni između rta Katavra i svjetionika Galinera kod Vrsasa u vremenu od 1. studenog do 30. travnja sa najviše 35 brodova, te loviti riblju mlađ za nasad na području Tarskog i Medulinskog zaljeva u vremenu od 1. ožuljka do 31. kolovoza s najviše 4 broda.

Naknada po tom Sporazumu iznosila je ukupno 1.250 milijuna Lit.

Treći Sporazum bio je zaključen 20. studenog 1958. godine s važnošću od 1. studenog 1958. do 31. prosinca 1960. godine. Po njemu su talijanski ribari mogli obavljati ribolov povlačnim mrežama (kočama) sa 195 ribarskih brodova, od kojih u zoni otoka Jabuka-Kamik sa 70, u zoni otoka Palagruža-Galijula sa 90, te u zoni Budve između rta Skočidjevojka i rta Veslo sa ukupno 35 brodova i to za vrijeme sezone ribolova koja je trajala od 1. rujna do 30. travnja. Osim toga bilo im je dozvoljeno loviti i riblju mlađ za nasad na području Tarskog i Medulinskog zaljeva za vrijeme od 1. ožuljka do 31. kolovoza s najviše 4 broda.

Nakon isteka navedenog roka, važnost Sporazuma se produžavala sve do 31. prosinca 1965. godine. Naknada po ovom Sporazumu bila je određena u iznosu od 900 milijuna Lit a kasnije za svaku godinu njegovog produženja nešto iznad 514 milijuna.

Četvrti Sporazum bio je zaključen 5. studenog 1965. godin s važnošću od 1. siječnja 1966. pa do 31. prosinca

1968. godine. Po njemu su talijanski ribari mogli obavljati ribolov povlačnim mrežama (kočama) za vrijeme od 1. rujna do 30. travnja na području Dugog Otoka, sa 45 na području otoka Jabuka-Kamik sa 60 na području otoka Palagruža-Galijula 75 i na području Bara u Crnogorskom primorju sa 15 ribarskih brodova ili ukupno sa 195 ribarskih brodova.

Naknada po ovom Sporazumu bila je određena u ukupnom iznosu od 600 milijuna Lit godišnje.

Peti Sporazum bio je zaključen 16. travnja 1969. godine s važnošću od 1. svibnja 1969. do zaključno 31. prosinca 1971. godine. Po njemu su talijanski ribari mogli obavljati ribolov povlačnim mrežama (kočama) u vremenu od 1. rujna do 31. prosinca u 1969. godini, te od 1. siječnja do 30. travnja i od 1. rujna do 31. prosinca u 1970. i 1971. godini, i to s ukupnim brojem ribarskih brodova po godinama i zonama kako je to navedeno u slijedećem pregledu:

Red. br.	Zone dozvoljenog ribolova	Godina dozvoljenog ribolova		
		1969.	1970.	1971.
1.	Dugi Otok	45	45	35
2.	Jabuka — Kamik	35	30	25
3.	Palagruža — Galijula	70	65	65
4.	Budva	15	15	15
Ukupno brodova		165	150	140

Iz navedenog pregleda vidi se da je petim Sporazumom prihvaćen princip postepenog smanjenja ukupnog broja ribarskih brodova kojima se talijanskim ribarima dozvoljava obavljanje ribolova povlačnim mrežama (kočama) u našem teritorijalnom moru. Naime, za razliku od trećeg i četvrtog Sporazuma, kojima je bilo dozvoljeno obavljati ribolov sa ukupno 195 ribarskih brodova, petim Sporazumom je već u 1969. godini smanjen broj brodova za 30, a u 1970. i 1971. po 10, tako da se u 1971. godini moglo loviti sa svega 140, ili 55 brodova manje nego po ranijem Sporazumu. Naknada po ovom Sporazumu bila je određena u ukupnom iznosu od 1.800 milijuna Lit.

Po danas važećem, šestom Sporazumu, talijanski ribari su mogli i danas mogu obavljati ribolov povlačnim mrežama (kočama) za vrijeme od 1. rujna do 31. prosinca 1973. te od 1. siječnja do 30. travnja i od 1. rujna do 31. prosinca u 1974, 1975. i u 1976. godini i to s ukupnim brojem ribarskih brodova, po godinama i zonama kako je to navedeno u slijedećem pregledu:

Red. br.	Zone dozvoljenog ribolova	Broj brodova s kojima je dozvoljen ribolov u godini			
		73.	74.	75.	76.
1.	Premuda — Dugi Otok	35	35	31	28
2.	Palagruža — Galijula	50	50	42	32
3.	Dubrovnik	38	38	35	32
4.	Bar	12	12	10	8
Ukupno brodova		135	135	118	100

Iz navedenog pregleda vidi se da je i danas važećim Sporazumom nastavljeno provođenje obstrano dogovorenog principa o postepenom smanjenju ukupnog broja ribarskih brodova sa kojima se talijanskim ribarima dozvoljava obavljanje ribolova povlačnim mrežama (kočama) u našem teritorijalnom moru. U zadnjoj godini važenja ovog Sporazuma

moći će obavljati ribolov sa svega 100 ribarskih brodova, a to znači sa 95 ili sa 48.70% manje brodova nego su mogli obavljati ribolov po Sporazumu iz 1965. godine.

Međutim, kako na vrijeme nije bila izvršena razmjena ratifikacijskih isprava između dviju Vlada, to se primjenom njegovog člana 18. stav 1. isti počeo primjenjivati tek od 1. rujna 1974. umjesto sa 1. rujna 1973. godine ili sa ukupno 12 mjeseci zakašnjenja, pa bi za istu visinu naknade u iznosu od 2.400 milijuna Lit njegovu valjanost a toliko vremena trebalo produljiti, a to znači do zaključno 31. prosinca 1977. godine, ili bi on trebao ostati na snazi samo do 31. prosinca 1976. godine, s time da se za neiskorišteno vrijeme ribolova od 1. rujna 1973. do 30. travnja 1974. godine za toliko smanji iznos ugovorene naknade.

Po danas važećem Sporazumu talijanskim ribarima je dozvoljeno obavljanje ribolova povlačnim mrežama (kočama) na 4 ribolovne zone, koje sačinjavaju ukupnu površinu od 2.617,5 km², a od kojih zona Premuda — Dugi Otok 530,6, zona Palagruža — Galijula 1.091,6, zona kod Dubrovnika 508,4 i zona kod Bara u Crnogorskom primorju ukupno 487,3 mm².

Istim Sporazumom je predviđeno da se na području ribolovne zone Palagruža — Galijula, Dubrovnika i Bara može obavljati ribolov brodovima do najviše 100 BRT-a i snage motora od najmanje 80 do najviše 350 KS, a na području ribolovne zone Premuda — Dugi Otok brodovima do najviše 80 BRT-a i snage motora ne slabije od 80, a niti jače od 250 KS, ali sa izuzetkom da u 1973. i 1974. godini 8, u 1975. godini 6 i u 1976. godini ukupno 5 brodova mogu imati motore i do 350 KS.

U vezi sa primjenom navedenog Sporazuma treba napomenuti da je u njegovom članu 13. određeno da se talijanski ribarski brodovi u svemu moraju pridržavati odredaba tog Sporazuma i propisa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. To drugim riječima znači da se na talijanske ribarske brodove za vrijeme njihovog boravka u jugoslavenskim vodama primjenjuju ne samo obostrano prihvaćene odredbe tog Sporazuma, već i svi drugi važeći jugoslavenski propisi koji se odnose na morski ribolov, sigurnost plovidbe i njenim obalnim morem, i sl.

Što se tiče odredaba kojih su se dužni pridržavati talijanski ribari po navedenom Sporazumu, treba istaći slijedeće:

1) Ribarski brodovi moraju biti opskrbljeni specijalnim dozvolama koje izdaje Generalna direkcija morskog ribolova Ministarstva trgovačke mornarice Italije u Rimu, i to samo za jednu od ugovorenih zona i koje moraju biti vidirane od nadležnih organa SFRJ.

2) Za vrijeme plovidbe u jugoslavenskim vodama, osim oznaka i svjetla koji su predviđeni našim propisima o izbjegavanju sudara na moru, talijanski ribarski brodovi dužni su istaknuti i posebne oznake i svjetla po kojima se može utvrditi da su to ribarski brodovi i to:

a) danju — na vrhu glavnog ili jedinog jarbola loptu crne boje, promjera 61 cm sa zastavom signalnog kodeksa — plamenac br. 1, time da razmak između lopte i plamenca ne smije biti manji od 1 metra; i

b) noću — na vrhu glavnog ili jedinog jarbola na bijelim i zelenim pozicijskim svjetlom i jedno svjetlo bijele boje, vidljivo sa svih strana sa udaljenosti od najmanje od dvije morske milje.

3) Od ribolovnih sredstava na brodu smiju imati samo ona koja im služe za obavljanje ribolova povlačnim mrežama (kočama).

4) Na brodu se moraju nalaziti isprave i glavni instrumenti koji omogućuju dnevnu i noćnu navigaciju, kao i kopija Sporazuma i pomorske karte na kojoj je ucrtana odobrena ribolovna zona u kojoj dotični brod ima pravo loviti.

5) Talijanski brodovi se moraju držati na udaljenosti od najmanje pola morske milje od naših oznaka koje pokazuju položaj svječarica i kružnih mreža plivarica za lov male plave ribe i najmanje 500 metara od oznake koje pokazuju položaj mreža stajačica, strukova (parangala), vrša i brodova odnosno čamaca koji love povlačnim mrežama (kočama).

6) U slučaju krajnje nužde, zbog nevremena, havarije i sl, talijanski brodovi koji obavljaju ribolov u dozvoljenim zonama mogu se skloniti: u luku Soliščicu oni koji se nalaze u dozvoljenoj ribolovnoj zoni Premuda — Dugi Otok, u luku Gruž oni koji se nalaze u dozvoljenoj ribolovnoj zoni kod Dubrovnika, u luku Bar oni koji se nalaze u toj dozvoljenoj ribolovnoj zoni, a oni koji se nalaze u zoni dozvoljenog ribolova Palagruža—Galijula trebaju se sklanjati u odgovarajuće talijanske luke, koje su im znatno bliže nego bilo koja od jugoslavenskih luka. Međutim, to ne znači da se u slučaju velikog nevremena, havarije i sl. ovi, kao i drugi talijanski ribarski brodovi koji plove obalnim morem Jugoslavije ne mogu skloniti u bilo koju od naših luka. Ta mogućnost proizlazi iz Pisma br. 1, koji je sastavni dio navedenog Sporazuma prema kojem se s pravom sklanjanja u navedene tri jugoslavenske luke, ne isključuje mogućnost primjene člana 10. Zakona o obalnom moru, vanjskom morskom pojasu i epikontinentalnom pojasu Jugoslavije, što se tiče sklanjanja u unutrašnje morske vode zbog više sile odnosno nevolje na moru.

7) Za vrijeme plovidbe jugoslavenskim teritorijalnim morem do zone dozvoljenog ribolova i natrag u otvoreno more, na talijanskim ribarskim brodovima mreže se moraju držati pod palubom zapečaćene, a ako se na brodu raspolaze samo sa jednom prostorijom za teret, onda se mreže moraju omotati u voštano platno i u vrećama zavezane i zapečaćene držati na palubi broda. Međutim, ako brod boravi u nekoj od jugoslavenskih luka zbog krajnje nužde, nadležni organi na traženje kapetana broda mogu dozvoliti oštećivanje tih mreža, ali samo u svrhu njihovog sušenja ili provjetravanja, s time da se prilikom isplavljenja iz luke ponovo zapečate i tako zapečaćene drže sve do izlaska iz naših teritorijalnih voda.

Ovdje treba napomenuti i to da je u članu 12. navedenog Sporazuma predviđeno da jugoslavenske nadležne vlasti uvijek imaju pravo pregleda talijanskih ribarskih brodova dok se oni nalaze u zoni dozvoljenog ribolova. Iz toga proizlazi da nadležni organi ribarske inspekcije i drugi ovlašteni organi za kontrolu pridržavanja ribarskih propisa na moru imaju pravo da pregledavaju talijanske ribarske brodove ne samo po pitanju da li se nalaze u dozvoljenoj zoni ribolova i da li za to imaju odgovarajuću dozvolu, već i da ih kontroliraju da li se u svemu pridržavaju naprijed navedenih odredaba Sporazuma, da li imaju odgovarajuća ribolovna sredstva itd.

Što se tiče drugih propisa SFRJ kojih su se dužni pridržavati talijanski ribari koji imaju odobrenje za ribolov u određenim zonama njenog teritorijalnog mora, treba prvenstveno istaći važeće propise o morskome ribarstvu SR Hrvatske i Crne Gore. Tako na primjer po svim do sada važećim propisima o morskome ribarstvu Jugoslavije i njenih socijalističkih republika bilo je propisano da veličina oka na vreći (saku) povlačne mreže koče ne smije biti manja od 20, a na košulji tih mreža ne manja od 40 mm, mjereno u mokrom stanju od uzla do uzla dužinom stranice kvadrata. Još određenije to je propisano u članu 16. i 66. danas važećeg Pravilnika o privrednom i sportskom ribolovu, gajenju i lovu riba i drugih morskih životinja, te vađenju morskog bilja («Narodne novine», br. 39/74. i 13/75), tj. da veličina oka na niti jednom dijelu povlačne mreže (koče) ne smije biti manja od 20 mm.

Za napomenuti je da je to isto propisano i u članu 110. Pravilnika za izvršenje Zakona o morskome ribolovu Republike Italije od 25. srpnja 1969. godine («Legislazione sulla pesca», strana 78 — Milano, 1970. godine).

Međutim, iako su po našim, a i po talijanskim važećim propisima određene veličine oka na povlačnim mrežama (kočama) da ne mogu biti manje od 20 mm i da su ti propisi obostrano dogovoreni i utvrđeni i danas važeći, kao što je to bilo određeno i Sporazumom iz 1969. godine, ipak je sve učestalija pojava da se presretanjem i kontrolom talijanskih ribarskih brodova zatečenih bilo u zonama dozvolje-

nog ribolova ili u protuzakonitom ribolovu u našim vodama ustanovljuje da većina tih brodova nema propisana ribolovna sredstva, tj. da im se veličina oka na mrežama kreće čak između 16—18 mm. Zbog toga bi ubuduće organi ovlašteni za vršenje kontrole pridržavanja ribarskih propisa na moru trebali više pažnje posvetiti da li se i u kojoj mjeri strani ribarski brodovi koji imaju odobrenje za vršenje ribolova povlačnim mrežama (kočama) u našem teritorijalnom moru u svemu točno pridržavaju naprijed navedenih odredaba Sporazuma i drugih važećih propisa SFRJ, posebno propisa o morskome ribolovu SR Hrvatske i SR Crne Gore.